

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Summa Jurisprudentiae Sacrae Universae, Seu Jus
Canonicum, Secundùm quinque Decretalium Gregorii
Papae IX. Titulos explicatum**

Pichler, Vitus

Bibliopolarum Augustanorum, 1723

VD18 VD18 12190187-ddd

Titulus XXXVIII. De Jure Patronatûs.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98739)

am derogatum esse sæpius videmus. Plura huc facientia tradidimus. lib. III. Tit. V. num. 27. u. 35. segg.

TITULUS XXXVIII.

De Jure Patronatûs.

SUMMARIUM.

1. 2. Patronus, Jus Patronatûs, & Presentatio quid.
3. Hoc jus est honorificum & utile & onerosum.
4. Dividitur in Ecclesiasticum, Laicum, & Mixtum.
5. In Hereditarium, Gentilitium, Reale, Personale.
6. Presentatio an sit necessaria in beneficio Patronato.
7. Quid, si plures presentent:
8. Aut duo de jure presentandi litigent.
9. Presertim si neuter sit in possessione.
10. 11. Presentandus est dignus, imò dignior.
12. Nullus se ipsum presentare potest.
13. 14. Plures simul presentare potest omnis, successivè verò solus Laicus patronus.
15. 16. Ex pluribus presentatis quis instituendus.
17. 18. Quo tempore sit facienda presentatio.
19. Quibus modis acquiratur Jus Patronatûs.
20. 21. Quinam sint illius capaces.
22. 23. Originaliter acquiritur fundamine, confirmatione, dotatione Ecclesie.
24. 25. Quibus modis transferatur in alios.
26. Quibus modis amittatur.
27. Quis sit Judex in causa Juris Patronatûs.
28. Quid sint primæ Preces Imperatoris.
29. Quousque se extendant.

Cum ad Capellas, aliâque Beneficia, de quibus proximè & in anterioribus hujus Libri III. Titulis plura differuimus, sæpe promoveri contingat Clericos per Patroni cujusdam præviam præsentationem, opportunè tandem ponitur præfens Titulus de hac præsentatione & Jure, uti vocant, Patronatûs. Patronus autem de Jure Canonico sumitur in longè alio sensu, quam de Jure Civili; nam secundum Leges Patronus dicitur, qui vel servum ex justa servitute dimittit liberum, & sic libertum efficit: vel qui alienæ in Judicio causæ Advocatû agit: secundum Canones verò Patronus salutaris, cui Jus Patronatûs, h. e. præsentandi Clericum ad Beneficium Ecclesiasticum competit. Quod jus primùm circa sæculum V. Fidelibus, quæ Laicis, quæ Clericis, ut hoc modo allicerentur ad fundandas, construendas, & dotandas Ecclesias, indulgeri cœpit; antea si quidem Episcopi liberè constituebant Beneficiatos. can. 3. 6. Sc. caus. 10. q. 1. can. 26. 27. 31. 32. caus. 16. q. 7. c. 25. b. t. Proin quidquid Patronis in ordine ad promotiones Beneficiales competit juris, gratiæ & privilegio Sedis Apostolicæ debent.

§. 1.

Quid & quotuplex sit Jus Patronatûs; quæ jura & onera Patronorum.

Sciendum 1. Jus Patronatûs cum Hostiensibus communiter sic definiti: est potestas nominandi

di seu præsentandi Clericum ad beneficium vacantem. Licet enim alia quoque jura involvat Jus Patronatûs, facultas tamen præsentandi Clericum ad beneficium Ecclesiasticum, in quo potest ea ab Episcopo is instituendus est per collationem juris in re, & ultimam, præcipuum est fons reliquorum. Sicut autem collatio beneficium nondum vacantis, vel promissio, vel institutio in eodem, est irrita, ita & præsentatio ad beneficium nondum vacans. per can. 22. c. 8. h. t. Hoc jus præsentandi non quidem intrinsecè ac in se spirituale est, ut cum §. 1. u. 9. de transact. docuit Panorm. in c. 16. h. t. sed spirituali annexum. c. 16. cit. scilicet accedenter; quia velut præambulum quoddam ordinatur ad jus spirituale, nempe tum ad institutionem in beneficio, quæ spiritualis est, tum ad officium spirituale, quod à Clerico præsentato ratione beneficij obeundum est. In nominandi seu præsentandi, quæ duo de jure sunt muni in præsentati materia ferè non differunt, nisi quòd nominatio præse sumpta dicat quædam lectionem personæ, at minus propriè dicitur præsentatio verò actum, quo præfens latus persona, ab Episcopo, vel alio, ad quem pertinet, instituenda. Lotter. de Re Benefic. l. 1. c. 7. segg. Sic in praxi videmus, Patronum quandoque, Civitati, aut Universitati duci competere jus nominandi, aliis verò nominandi præsentandi Episcopo, & quidem necesse est nominatum, quo casu, qui nominat, propriè Patronus, qui verò præsentat, executor Patroni vocari potest. Lotter. n. 15. segg. Per hoc modo Universitati nostræ Ingolstadtensi, & renissimis Bavariz nostræ Principibus clementissimè indultum est jus nominandi ad ecclesias, præsertim Urbium, parochias, in quibus propter vicinos hæreticos vel ob alias causas exponendi videntur viri specialiter appt, prævato sibi tantum jure præsentandi.

Sc. 2. Jus Patronatûs non modò honorificum esse & utile, sed etiam onerosum; in Patrono competere quidem jura quædam, ut simul & onera, juxta vulgatos versus: Patronus debet honor, onus, emolumentum: præsentat, præfendat, alatur egenus. Patroni jura sunt tria. 1. Facultas præsentandi ad beneficium. 2. Præcedentia præ aliis laicis in processibus, confirmatione, oblatione palmarum, candelarum &c. atque dignior sedes in Ecclesia. Excipiunt tamen multi Dominum territorialem, quæ Ecclesia patronata primas tribuunt præ Patrono. 3. Jus petendi ab Ecclesia, cujus patronus est, alimenta, si vergat ad inopiam, ac si suosque non amplius juxta suum statum valeat sustentare, modò probet, à se vel Majoribus suis fundatam, vel constructam, vel dotatam esse Ecclesiam, ac simul egestatem suam (quæ probabilis non debet esse summa) cui à fratre vel alia persona conjuncta succurri non possit, ut modò salva maneat sustentatio Parochiæ & Ministrorum talis Ecclesiæ, ejusque paramenti ad cultum Divinum necessaria. Vid. can. 2. caus. 16. q. 7. c. 25. Sc. c. b. t. Vivianus in Præf. Jur. Patron. l. 1. c. 2. an. 20. Wiestner h. t. n. 10. Sc. Nulla tamen pensio annua, nisi cum in-

mine fundacionis sibi & successoribus solven-
dam constituerit cum consensu Episcopi, ab
Ecclesia debetur Patrono. c. 23. eod. c. 7. 8. de
Consecr. c. 15. ante med. de Testi. E contra onus Patro-
ni maxime consistit in obligatione defendendi
Ecclesiam, ne à parentioribus opprimatur, ne
dus & ejus bona dilapidentur aut alienentur,
itaque in cura, ne officia Divina, per fundacionem
conculcata, negligantur; qua de causa licitum
est ipsi Rectorem Ecclesie in his delinquentem
vel modeste monere, vel ad Episcopum defer-
re per can. 60. caus. cit. q. 1. can. 31. 32. q. 7. Un-
de Patronus nonnunquam dicitur etiam Advoca-
tus Ecclesie; licet in Germania Advocatus
(der Eynig. Herr) soleat esse distinctus à Pa-
trono, & in Imperio Romano suprema Advoca-
taria omnium Ecclesiarum sit penes Impera-
torem, ac penes alios Principes quoad Ecclesias
in eorum territoriis sitas, imò quandoque pe-
nes inferiores ex consuetudine vel conventio-
ne. Sed nec Patronis, nec Advocatis, ratione
sive defensionis & curæ competit ulla juris-
dictio in Clericos, vel administratio bonorum
Ecclesie per se, minus potestas applicandi sibi
aliquos illius fructus. c. 4. c. 23. h. t. Trid. s. 24.
c. 1. s. 2. c. 9. de Ref. Serenissimus tamen Ele-
ctor Bavarie ex specialibus Concordatis, præ-
tere Nuntio Apostolico initis anno 1583. §.
Quamvis Prælaten / obtinet potestatem exi-
genti rationes administrationis à Prælati Re-
gimentum non Mendicantium, & ab inferiorum
Ecclesiarum (ac Hospitalium) Rectoribus,
si in earum rebus male verentur, vel sal-
tem suspecti sint. Similem potestatem exigen-
ti rationes de administratione temporalium
bonorum Ecclesie tum à Beneficiario tum ab
aliorum administratoribus Patrono Eccle-
siastico tribuit c. 3. §. in Ecclesiis de Privileg.

Sc. 2. Jus Patronatus dividi 1. & principaliter
in Ecclesiasticum, Laicum, & Mixtum. Ec-
clesiasticum appellatur, quod vel ex bonis Eccle-
siasticis, ad fundandam, construendam, vel do-
tandam Ecclesiam applicatis, comparatum est,
vel quod alicui competit ratione Dignitatis,
Beneficii, Ecclesie, loci Pij, v. g. Episcopo, Reli-
giosis &c. Laicum, seu Seculare, quod vel ex bo-
nis propriis seu patrimonialibus ad fundandam
&c. Ecclesiam applicatis comparatum est, vel
competit titulo seculari absque intuitu Eccle-
sie, v. g. ex donatione &c. sive deinde acquirens
sit Laicus sive Ecclesiasticus. Unde apparet,
non à personis, sed à titulo, ex quo competit,
fieri & denominari Jus patronatus Laicale vel
Ecclesiasticum. Mixtum denique, quod vel
partim Clerico ratione Ecclesie, partim Laico
ratione dotacionis, privilegij &c. competit, vel
quod eidem personæ quidem competit, at ex
duplici titulo, ut si Clericus fundavit Ecclesiam
partim ex Ecclesiasticis, partim ex patrimonialibus
bonis. Porro ex Jure Patronatus Laico
fieri potest Ecclesiasticum, ut si in communita-
tem vel personam Ecclesiasticam intuitu Ec-
clesie, loci Pij, Beneficij transferatur: & vice
versa ex Ecclesiastico Laicum, ut si compara-
tum quidem sit ex bonis Ecclesiasticis Ecclesie
applicatis, auctoritate tamen Apostolica trans-

eat ad Laicum, v. g. permutatione, vel cum
universitate bonorum, cui annexum est, sicut
quandoque contingit in jure decimandi. Præ-
ter hanc essentialem juris patronatus Laici ab
Ecclesiastico differentiam utrumque insuper
quoad effectum discrepat inter se. 1. Quod
Patronus Ecclesiasticus sex, Laicus verò qua-
tuor menses habeat ad præsentandū. 2. Quod
Laicus possit præsentare plures, tam simul,
quam successivè, modò id faciat, antequam u-
nius secuta sit institutio, nec eum, quem semel
præsentavit, iterum excludat: Ecclesiasticus
verò unum duntaxat, absque potestate varian-
di postea, quæ tamen variatio licet Laico. 3.
Quod Papa non soleat, & nunquam, nisi clare
exprimat, censetur derogare juri Patronatus
Laico, bene tamen Ecclesiastico. 4. Quod Lai-
cus præsentando indignum pro illa vice proba-
biliter non privetur jure præsentandi, bene ta-
men Ecclesiasticus. 5. Quod in Laico patro-
nato ad Ecclesias Parochiales non habeat lo-
cum Concursus, quem alias requirit Trid. s. 24. c.
18. de Ref. bene tamen in Ecclesiastico, nisi aliud
habeat consuetudo. Quæ omnia partim pate-
bunt ex dicendis, partim constant ex c. 3. 28.
§. c. h. t. Concordatis Germ. & Trid. lo. cit.

Sc. 4. Idem ulterius dividi 2. in Hereditarium,
quod transit ad hæredes quoscunque, etiam
extraneos, sive ex testamento, sive ab intestato
venientes: cuiusmodi præsumitur esse in dubio.
Et in Gentilium seu Familiare, quod ad eos dun-
taxat hæredes transit, qui ex sanguine vel fa-
milia certa, v. g. Fundatoris, vel à Fundatore
nominati sunt, descendunt. 3. In Reale, seu Ac-
cessorium, quod adhæret, velut accessorium
quid rei temporali, v. g. castro, prædio univer-
sitati bonorum vel jurium. Et in Personale, seu
Principale, quod adhæret personæ, v. g. funda-
toris & hæredum, independentem ab aliqua re,
vel universitate bonorum. Istud comitatur
personam inseparabiliter, ubicunque illa existi-
terit; illud transit ad quemcunque, etiam non-
hæredem, modò rem, cui annexum est, acqui-
rat quocunque modo. Censetur autem esse
Personale, nisi ex prima fundacione, legitima
auctoritate, consuetudine, præscriptione in-
troducitur sit, ut semper competat certorum
bonorum possessoribus. Engel h. n. 23. Jam di-
spicere oportet, an præsentatio, si beneficium
sit patronatum, & quomodo sit necessaria:
quis, etiam in casu, quo de jure patronatus li-
tigant duo, præsentare possit: quos, & quando
præsentare necesse sit: an etiam plures præsen-
tare liceat, & quid tunc Juris.

Dico 1. Præsentatio à Patrono facta, si be-
neficium sit patronatum, regulariter est neces-
saria, & quidem ita, ut collatio beneficii talis,
quam facit Episcopus ignorante vel contradi-
cente Patrono, sit nulla. Sumitur ex can. 32. cit.
c. 8. 14. 29. h. t. cum Episcopus excederet limi-
tes potestatis suæ, à Jure sibi positos. Aliud fo-
ret, si conferret Papa ipse, qui est supra Jus Ec-
clesiasticum, & omni juri patronatus, etiam
Laico, absolute derogare potest, si velit. Si
tamen Patronus, collationis se præterito factæ
consciens, debito & sibi ad præsentandum con-
cesso

cesso tempore non reclamaret, censeretur collationem tacite approbare, atque sic sanaretur nullitas. Oppones. In c. 8. cit. hujusmodi collatio, vel institutio alicujus, à patrono vero non presentati, facta dicitur irritanda: ergo non ipso Jure est irrita. R. cum aliunde constet ex Jure, præsertim *can. 32. cap. 14. § 29. cit.* Episcopo non competere potestatem conferendi validè beneficium patronatum præterito Patrono, per verbum irritanda, uti aliàs sæpius in Jure, intelligitur declaranda tantum, non primum per sententiam inducenda nullitas. Amplia Assertionem ad casum, quo Patronus aliquem, absolutè dignum, præsentavit, Episcopus verò non presentato beneficii confert; nam presentatus acquisivit jus ad rē. c. 5. § 18. eod. ita ut in potestate Episcopi non sit alteri conferre Beneficium. Istud tamen jus ad rem, siquis à Laico presentatus sit, infirmum adhuc est, quia Laico variare licet. c. 24. eod. uti infra explicabimus n. 13.

7 Dico 2. Si presentatio pertineat ad plures ut universos, & per modum unius corporis, seu jure Collegii aut Capituli, invalidè presentant singuli, aut plures, si vel unicum talis communitalis membrum prætereant, & non vocent, modò commodè vocari possēt, & adesse vellet: vel saltem infirma, & cassanda foret presentatio, supposito, quòd neglectus, vel neglecti agant de contemptu. *arg. c. 28. 36. 42. de Elect.* cum ille, qui negligetur, pro illa vice privaretur injustè jure suo, & cæteris hoc neglectò potestas, saltem illo reclamante, presentandi non competat. Si verò presentatio spectaret ad plures ut singulos, singuli etiam non vocatis vel monitis reliquis validè presentarent, neque censerentur excludere alios, sed isti non presentando potius excluderentur à se ipsis. Id insuper discriminis est inter presentantes per modum Collegii aut Capituli, & non per modum Collegii aut Capituli, quòd ab illis simul, & omnibus collegialiter congregatis, presentatio fieri debeat, eaque non teneat, nisi absolutè major pars talis Corporis conspiraret in unum. per c. 28. cit. non verò ab istis, ad quos ut singulos, non ut universos, presentatio pertinet: hi enim, sicut singuli, ita & successivè ac seorsim presentare possunt, sufficitque, si respectivè major pars conspiraret, ita ut instituendus sit, qui plura suffragia respectu aliorum simul presentatorum tulit, licet non ultra medietatem omnium presentantium tulerit. v. g. Si sex sint patroni, & tres conspirant in unum, duo in alium, unus in tertium, valebit presentatio illius, qui à tribus fuit presentatus, licet cæteri duo essent digniores. *arg. c. 3. b. 1.*

8 Dico 3. Si duo Patroni litigent de Jure Patronatus, constet verò, quòd unus sit in possessione, & Ecclesia sit patronata, valet presentatio facta à possessore, licet is postea in lite succumbat quoad proprietatem juris patronatus: & presentatus statim est instituendus. c. 19. eod. c. 3. de caus. possess. modò possessor fuerit in bona fide, & non ipsa etiam possessio litigiosa. Ratio, quia presentatio est fructus juris patronatus:

fructus autem debentur bonæ fidei possessori. c. 2. ut lit. pend. § 1. bonæ fidei poss. acquir. rer. dom. Oppones 1. cum Azor, Laym. &c. qui presentationem talem habere quidem pro valida, institutionem tamen declarandam esse putant usque ad finem litis, modo: in c. 7. h. t. dicitur presentatus institui posse, antequam de Jure Patronatus controversia esset suborta: ergo à contrario, si controversia jam est suborta, institui non potest. 2. Licet pendente non possunt percipi fructus, & percipi debent restitui rem postea evincenti in Jure l. 22. C. de R. V. ergo, cum semel institutus beneficio removeri nequeat, & sic presentacionis fructus restitui domino jus patronatus evincenti, ante litem finitam non potest institutio. R. ad 1. textus est exaudiendus eo, cujus possessio ipsa est litigiosa, & adhibita. Ad 2. Illi tantum fructus restituentur domino, rem evincenti in Petitorio jure, qui sunt pretiò æstimabiles, & percipiuntur facilius ditiores, qualis fructus non est presentatio ad beneficium. Dein nec illi fructus sunt restituendi, qui salvo possessionis uti jure restitui nequeunt: sic, qui est in possessione Matrimonii lite pendente, & petit & credit debitum conjugale, nec ad ullam satisfactionem tenetur. Sed

Quæres, an, si neuter litigantium sit in possessione, ipsis lite pendente currat tempus, ut lapsò ad presentandum concessò tempore collatio devolvatur ad Episcopum, vel alium, qui habet jus instituendi, nec post finitam litem pro illa vice liceat victori presentare? R. contr. c. 3. 22. 27. h. t. ne scilicet Ecclesia vel alius ex diuturna beneficii vacatione patitur damnum. Idque procedit etiam casu, cum unus est in possessione, durante tamen lite, si tempore ad presentandum concessò non presentavit. Excipe tamen 1. Si lis vertatur inter ipsum Episcopum & Patronum, ac Episcopus beneficium neget esse Patronatum, assertaque liberæ collationis. per c. 4. de Offic. judic. Si penes Episcopum sit, postquam litigantium totum jus suum deduxerunt in Judicium, decidere vel protelare controversiam.

Dico 4. Invalidè presentatur indignus, si carens qualitatibus ad beneficium requisitis sit Laici, illegitimi, excommunicati &c. quibus egimus in lib. 1. Tit. XIV. de etate & qual. Colligitur ex c. 15. h. t. licitum tamen Patrono Laico intra suum quadrimestre (si probabiliter etiam Ecclesiastico intra suum quadrimestre presentacioni præfixum) presentare illum, si prior, uti debet, ab Episcopo tanquam indignus rejectus est: Episcopi autem est tuere de aptitudine presentati. Si tamen Patronus Ecclesiasticus scierit presentem indignum, eum pro illa vice privari jure presentandi censent cum Panormit. non pauci ex c. de concess. præb.

Dico 5. Illicite presentatur minus dignus relicto digniore, saltem si beneficium sit Curatum. DD. passim ex Trid. s. 24. c. 1. § 11. Ref. Per digniorem intellige illum, qui penitus omnibus judicatur fore utilior Ecclesie, & non

marum saluti procurandæ. Valida tamen est presentatio minus digni, modo simpliciter dignus sit. per Trid. s. 7. c. 3. de Ref. nec reperitur ullibi irritata à Jure. Casu quo autem minus dignus ab Episcopo (licet fuisset obligatus eum instituere) rejectus, & alius, quem postea presentavit patronus, ab Episcopo institutus est, posterior in Beneficio reclinet etiam coram Judice competente. c. 5. 29. b. t. cum melior sit conditio possidentis; Episcopus tamen manet obligatus ad aliam viam providendum priori, quem per injuriam rejectit. Addidi, *saltem si beneficium sit Curatum*: si enim sit simplex, non est prohibitum, saltem Jure Positivo, ad illud presentare simpliciter idoneum relicto digniore, idque etiam insinuat in Trid. s. 7. c. 13. Imò ex eod. Trid. s. 24. c. 13. cit. multi cū Palao & Garca Patronum Laicum excusant à peccato, saltem gravi, licet minus dignum presentet ad beneficium etiam Curatum: at non excusant Gutierrez, Sanch. Cardenas in Propos. ab Innoc. XI. damn. dissent. 28. n. 21. § 38. Certè Jus Naturale videtur prohibere, ne cum periculo animarum promoveatur minus dignus in presentia dignioris, saltem notabiliter dignioris, quod periculum non facile absit in beneficio Curato. Unde, licet consuetudo, qua passim tam Ecclesiastici quam Laici Patroni se creditatis fecisse suæ obligationi, si simpliciter digni ac idoneos presentent, ab Episcopo examinandos ulterius, Juri Positivo Tridentini derogare possit, non tamen prævalet Naturali. Vid. dicta ad Tit. VI. de Elect. num. 29. lib. I.

Quæres, an Patronus presentare possit se ipsum. 2. vel absentem? R. ad 1. negativè. Item § gl. in c. 26. b. t. quia inter danem & recipientem debet dari distinctio personarum. c. fin. de Instit. R. ad 2. affirmativè cum Azor & P. Wiefner b. n. 78. contra Abb. Barb. Tolch. Rebuff. Garc. quia nullum Jus irritat vel prohibet presentationem alicujus absentis, nec litteras v. g. vel qui per procuratorem se instituunt. Accedit praxis Regum, qui summo Pontifici in Episcopos plerumque nominant absentes à Curia Romana. Oppones 1. Si Patronus nequeat presentare se ipsum, deterioris est conditionis, quam alii; quod videtur indignum, cum ex sua in Ecclesiam beneficentia referret incommodum. Dein sequetur, quod neque filium suum presentare possit, saltem in patria potestate adhuc constitutum, quia cum hoc censetur esse eadem persona. l. ult. C. de impub. substit. 2. In c. 3. §. 2. de Privileg. requiritur, ut Episcopis represententur: sed non representantur sine corporali & propria presentia ac absentes: ergo. Confirm. Trid. c. 13. cit. v. cum verò statuit, ut non admittantur presentati, nisi ab Ordinario fuerint prius examinati: sed nemo in procuratore suo examinari potest, & nisi se ipsum sistat presentem. R. ad 1. Sufficere debet Patrono, quod alios presentare valeat, honorem, & in casu necessitatis alimenta percipiat ex sua beneficentia in Ecclesiam, quo pacto fit compensatio hujus.

Lib. III. R. P. Pichler.

jus incommodi. Deinde consequi & ipse potest idem beneficium alia viâ, si nempe roget eum, penes quem est institutio, ut sibi illud liberè conferat: quod ipsi non facile negabitur. Fictio Juris, qua pater & filius reputantur pro eadem persona, uti & patria potestas, locum non habet in spiritualibus, sed solum in casibus Jure expressis. Ad 2. representari non semper dicitur corporalem & physicam presentiam, sed quâdoque etiam moralem, & per aliquid distinctum: sic nobis representari dicuntur objecta aliquando cognita per species rememorativas, persona aliquando visa &c. licet nunc corporaliter absint. Ad Confirm. potest examen absentis ab Ordinario delegari alteri, vel eidem aliunde jam esse notoria presentati absentis idoneitas. Dein quamvis Trid. requirat ibi examen presentati, tamen non irritat presentationem, licet non examinetur propter absentiam presentatus, uti nec juxta Adversarios irritat institutionem presentis sine prævio examine.

Dico 6. Idem Patronus, sive Laicus sit sive Ecclesiasticus, potest plures simul presentare. 2. Variare tamen, seu plures successivè, at non nisi cumulativè, solus Laicus. Pars 1. quam expressè docet Vivian. l. 10. c. 4. n. 4. contra Abb. & plures alios, probatur negativè: quamvis enim Patrono Ecclesiastico prohibita sit variatio, seu plurium presentatio successiva, non tamen reperitur eidem prohibita simultanea. Nec obstat, quod ab uno eodemque non possint eligi plures. per c. 2. de Elect. in 6. quia presentatio non in omnibus æquiparatur electioni. Pars 2. habetur c. 5. 24. 29. b. t. Ratio discriminis est, quia Patronus Ecclesiasticus, cui plures, quam Laico, indulgentur menses ad presentandum, censetur magis nôsse, & ob majus tempus etiam magis inquisivisse in idoneitatem presentati, præsumiturque magis idoneum presentasse. Addidi, *non nisi cumulativè*, nempe unum vel plures addendo, non tamen priorem (qui nondum debet esse institutus, alias frustra adderet alios) iterum excludendo. c. 24. cit. Ex quo patet, Episcopum spectato Jure Communi expectare debere, donec quadrimestre Laico indultum fluxerit; si enim prius institueret initio presentatum, variare non amplius liceret Patrono: spectata tamen praxi licet & validè statim instituitur presentatus. Cæterum Patronus Laicus non unum duntaxat, uti tenent omnes, superaddere potest, sed etiam plures, seu pluries variare, uti docent Abb. Decius, Zoesl. & alii ex Clem. 2. eod. Oppones. In c. 5. 24. 29. cit. tantum est sermo de superaddendo secundo, itè de alio: sed variatio, utpote odiosa, per Clem. un. de Renunt. est strictè interpretationis: ergo restringenda ad secundum, & ad unum duntaxat superaddendum; præsertim cum facultas simpliciter concessa finiatur primo actu, per l. 89. §. 1. ff. de V. S. R. In cit. cc. loquitur Pontifex solum narrative, non verò definiens certum numerum. Deinde N. Min. nam variatio conceditur Laicis ideo, ut ipsi possint superaddere dignorem, si postea resciverint, & ut Episcopus ex

PPP

pla.

pluribus presentatis eligendi digniorem obtineat facultatem: quod utique cedit in favorem ac utilitatem Ecclesie vacantis: ergo variatio est favorabilis. *Clem. un. cit.* intelligenda venit de variatione non cumulativa, sed exclusiva: uti & d. l. 89. de facultate odiosa. Ceterum nec Laico Patrono variare conceditur casu, quo inter presentatum ab ipso, & inter presentatum à compatrono, lis pendet. *arg. c. 1. § 2. Ut lit. pend. in 6.* quia per novum presentatum accederet novus adversarius alteri, & sic lis protraheretur facile cum dispendio Ecclesie.

14 Quæres, an, si Laicus habeat compatronum Ecclesiasticum, etiam huic permittatur variatio? R. negativè; quia Ecclesiastico absolute est prohibita in jure. Oppones. Laicus propter societatem compatroni Ecclesiastici acquirit privilegium 6. mensium ad presentandum: ergo etiam Ecclesiasticus propter societatem compatroni Laici acquirit privilegium variandi, præsertim cum juxta receptum axioma privilegiatus trahat secum non-privilegiatum. R. N. Conf. § parit. quia variatio est privilegium Laico ex speciali causa concessum, quod non debet extendi, præsertim cum privilegiatus non secum trahat non-privilegiatum, si non privilegiatus sit dignior privilegiato. Porro neque Laico variare licet, quando presentavit eundem, quem presentavit compatronus Ecclesiasticus; nam taliter presentatus ab utroque semper habebit majora, utpote duo vota, posterior autem à Laico presentatus (unus, vel plures) semper duntaxat unum.

15 Dico 7. Si ab uno eodemque Patrono presententur plures, vel simul, vel successive, tenetur Episcopus instituere digniorem. 2. Si verò æqualis sint dignitatis aut meriti, datur locus gratificationi. 3. Ita tamen, ut unus ex presentatis, non verò extraneus instituatur. Pars 1. quam tenet Barb. de Offic. Episc. allegat. 72. n. 200. & communior contra Hostiens. aliosque apud Palao, suadet ex c. 24. h. t. Trid. s. 24. c. 18. de ref. & propositione 47. damnata ab Innoc. XI. Si tamen Episcopus eligeret minus dignum, valeret institutio. *arg. c. 29. h. t.* scilicet ad amputandas lites. Pars 2. videtur decisa in c. 24. cit. consonat c. 3. eod. Pars 3. quam amplectuntur Abb. Palao, Pirh. b. n. 100. contra Sylv. & Azor, sumitur ex c. 8. § 14. eod. quia presentati habent aliquod jus, & præferendi propterea utique sunt extraneis. Oppones. Neque Patronus habet jus petendi, ut ex pluribus à se presentatis æqualiter dignis unus instituatur, neque ipsi presentati; quia juxta c. 3. cit. unus presentatorum debet adjuvari majoribus meritis: ergo sine injuria potest Episcopus extraneum assumere. R. Quamquam nec Patronus, nec presentati, habeant jus petendi, ut unus eorum determinatè, & præ reliquis instituatur, habent tamen jus, ne ipsi ab Episcopo præferatur extraneus.

16 Dico 8. Si à pluribus & diversis Patronis presententur plures, & presentati in votis sint pares, nullius presentatio tenet, nec ex illis tenetur Episcopus aliquem instituere, saltem si nullus sit dignior. Jo. Andr. Pirhing n. 100. cit.

contra Panormit. in c. 24. cit. n. 8. Ratio est, quia in tali casu Patroni verè discrepant in suo autem discordia, si & vota sint paria, & qualis dignitas, nec intra tempus à jure concessum conspirent plura vota in unum, Episcopo liberum est providere. per c. 3. h. t. Dico saltem si nullus sit dignior, si enim unus foret dignior, is conformiter justitiæ distributivæ c. 3. cit. præferendus videtur. P. Willelm. n. 143.

Dico 9. Patronus Ecclesiasticus ad presentandum habet 6. menses, Laicus autem annos. c. 22. c. 27. h. t. c. un. eod. in 6. §. 1. Ratio ratione in tempore quasi compenatur Patrono Ecclesiastico negatio variationis, quam ximus soli Laico esse concessam. Item est fit compensatio, quatenus scienter presentatus indignum pro illa vice privatur jure intendendi, probabilis verò non Laicus. Semestre, vel quadrimestre, est continuum incipit currere non à die inductionis vacationis, sed à die vel hora vacationis caput per c. 15. de concess. præb. Præsumitur autem præsentatio, si scientia non probatur. c. 47. de h. t. 6. licet alia impedimenta, quia fere non consistunt, non præsumantur, sed probentur. Si intra dictum tempus non fiat presentatio, beneficium fit liberæ collationis ab Episcopo faciendæ pro illa vice, vel ab alio, qui fuisset instituere presentatum. c. 3. cit. Patronus probaverit impedimentum, v. g. dotis &c. vel nisi jus instituendi obtinens gradum admittat presentationem post lapsum temporis. *arg. c. 2. § 4. de suppl. neglig. vel culpa.* presentatio effectum non fuisset sortita, vel presentati, vel instituentis, ut si v. presentatus non acceptasset, aut presentatio renuntiasset, vel ea ex occulto defectu nulla &c. tunc enim Patrono incipit novum tempus, & quidem totum. *arg. c. 26. de elect. c. 1. § 1.*

Quæres, an etiam Laico, si habeat compatronum Ecclesiasticum, indulgentur 6. menses? R. cum communi contra Palao, indulgentur; quia æquum est, ut in causa indubia privilegiatus, si ille sit dignior, trahatur cum non privilegiatum. *arg. l. 10. ff. quædam servit. amitt.*

§. II.

Quomodo acquiratur, transferatur, & amittatur jus Patronatus.

Sciendum, modos, quibus acquiratur jus Patronatus, esse in duplici classe: nam aliqui quiritur initio & originaliter, cujusmodi sunt fundatio, constructio, dotatio Ecclesie, & versus Glossæ in can. 26. caus. 16. q. 7. Patronum faciunt dos, edificatio, fundus: alij autem jam prius ab aliquo habitum transferuntur in alios, uti hæreditaria successione, donatione, permutatione &c. Antequam autem hos modos explicemus ulterius, præmittendum videtur, quod nam habiles sint & capaces juris Patronatus. Post autem subjungemus modos, quibus semel acquisitum iterum amittitur, qui rursus bilingue dispeſcuntur; alij enim sunt sine delicto, alij verò supponunt delictum.

Dico 1. Omnes sunt capaces juris patronatus, etiam Laici & Fœminæ; Minores, Pupilli, & Infantes (quamvis hi ultimi, septennium necdum egressi, non per se ipsos, sed per Tutores actualiter præsentare valeant) uti & Filijfamilias; nec non Excommunicati, Spurijs, & alij Irregulares, exceptis tamen iis, qui in Jure specialiter ad id sunt inhabilitati. Text. Gl. DD. in can. 26. 27. 30. caus. 16. q. 7. cit. ubi omnes fideles sine discrimine habilitantur ad jus patronatus, & in specie Laici in c. 1. 2. 7. 10. 25. h. t. c. fin. de Concess. præb. pro habilibus agnoscuntur, ut hac ratione alliciantur ad pias foundationes: *Pœnunt.* & quidem Regulares in c. 7. cit. Sæculares autem in c. fin. cit. De Minoribus, Pupillis & probat specialiter ratio, quia sunt capaces hereditatis, & bonorum, quibus sæpe hoc jus est annexum: validæque erit actualis præsentatio, quam faciunt sine consensu Curatoris, Tutoris, Patris (licet deceat, ut non præsentent sine horum consensu) quia Tutoria & Patria potestas non extendit ad spiritualia. c. fin. de Jure. in 6. possuntque valida contrahere sponsalia illis, quibus alias subfunt, non requisitis: non etiam validè præsentare? Unde, si Tutor aliquem præsentet, & Pupillus septenniõ major alium, iste, licet minus dignus, est præferendus: imò si Curator sine consensu Minoris seu Puberis attentet præsentare, præsentatio est nulla; quia Curator datur non personis, sed remanentibus Minoribus. De Excommunicatis, Spurijs & alijs Irregularibus constat peculiariter eam inde, quod possint castra & villas, quibus annexum est jus patronatus, possidere, imò Ecclesias fundare, ædificare, dotare. Excommunicatis non-toleratis usus quidem hujus juris illicitus est, nec præsentatio actualis licitè admittitur; si tamen tolerati sint, etiam licitè præsentant, & admittunt præsentatio, quamvis repelli possit, ut docet probabiliter cum Garcia de Benef. p. 5. c. 4. n. 317. id restringente ad patronum Laicum, nam præsentationem Ecclesiastici invalidam esse censet: partim quia excommunicatus toleratus non excluditur à communione cum fidelibus, partim quia ejus præsentatio, sicut nullibi reperitur irritata, ita nec prohibita in Jure, partim quia præsentatio non est actus jurisdictionis aut officij Ecclesiastici, à quibus suspenditur excommunicatus. Addidi in Assertionem, exceptis tamen iis, qui in Jure sunt specialiter ad id inhabilitati, uti sunt Judæi, Turcæ, ac alij infideles, seu non-Christiani. per text. & Gl. in can. 26. 27. 30. cit. quibus Vivianus & alij annumerant quoque Simoniacos, publicas meretrices, & omnes infames.

Oppones 1. Laici sunt inhabiles ad jus eligendi Prælatum Ecclesiasticum, & ad alia jura spiritualia, vel spirituali annexa: ergo etiam ad jus præsentandi ad Beneficium Ecclesiasticum, quia etiam est jus spirituali annexum. 2. Si Excommunicati sunt capaces juris patronatus, etiam erunt hæretici, saltem tolerati, quales sunt in nostra Germania: sed hæretici non sunt capaces. per c. 19. de hæret. in 6. vi cujus bona hæreticorum cedunt fisco, consequenter & jus

patronatus annexum. Dein jus patronatus est favor specialis ab Ecclesia concessus, quo vel maxime indigni sunt Hæretici, & potest rebelles, & impugnatores Ecclesiæ: ergo. ad 1. N. Conf. quia ad jus patronatus sunt generaliter habilitati in Jure, non autem ad jus eligendi & alia jura spirituali annexa. Ad 2. N. Ma. quia non pugnant eadem argumenta contra Excommunicatos, quæ in objectione contra Hæreticos allata sunt. Dein, licet probabilius de Jure Hæretici sint inhabiles ad jus patronatus, etiam in Germania, quia nec ibi in foro Ecclesiastico sunt tolerati, nihilominus tamen possunt, & sæpe solent, connivente Pontifice, ac ex consuetudine ab Episcopis institui, qui ab Hæreticis præsentantur.

Dico 2. Jus Patronatus primò & originaliter acquiritur tribus modis, nimirum ex fundatione, vel constructione, vel dotatione Ecclesiæ, in qua erigitur beneficium. 2. Ex speciali concessione Pontificis. 3. Ex immemoriali præscriptione. Pars 1. continetur in Trid. s. 14. c. 12. & s. 25. c. 9. de Ref. Et quia Trid. c. 9. cit. adhibet particulam vel, ex fundatione, vel dotatione, item in c. 3. h. t. tantum de fundatione, in c. 25. eod. verò tantum de constructione fit mentio, DD. rectè inferunt, quod dicti tres modi non requirantur copulativè, sed disjunctivè tantum, ita ut vel sola fundatio, vel sola constructio, vel sola dotatio Ecclesiæ sufficiat. Nec est necesse, ut fundans, construens, dotans sibi expressè reservet jus patronatus, ut habet communis contra Zoesium & Schambogen, modò fundans &c. non expressè illud remittat, vel tacitè per actum contrarium: quia Ecclesia id indulget in remunerationem ipso Jure. per c. 41. de restit. Porro Ecclesiam fundare dicitur, qui dat fundum, seu solum, eum in finem, ut in eo ædificetur Ecclesia, modò postea sequatur ædificatio, & dotatio; aliàs Ecclesia non perfectè reduceretur à non esse ad esse, nec fieret patronata: construere, qui proprijs sumptibus cum consensu Ordinarij eam ædificat, vel penitus destructam restituit; non verò, qui successivè per partes reparat ruinofam, licet totam: dotare demum, qui Ecclesiæ constructæ assignat sufficientes redditus annuos ad sustentationem Ministrorum ei defervientium congruam, & ad celebranda divina, vel qui dote priore penitus amissa illam de novo dotat prædictò modò; non verò, qui non sufficientes ad præfata redditus assignat, aut qui prima dote adhuc exstante novas divitias adjicit, et si fortè majores, quam sit prima dos: proin talis quidem erit Benefactor, non tamen Patronus. Id etiam observandum, quod reædificatio, vel nova dotatio, fieri debeat cum consensu Ordinarij (non præcisè Vicarij Generalis sine speciali mandato, cum per jus patronatus imponatur Ecclesiæ quædam servitus) deinde ut prius deferatur illis, qui prius ædificaverunt vel dotaverunt; quia, si alius ædificat vel dotat, ad hunc deinceps pertinet jus patronatus, apud illos autem extinguitur, & extinctum censetur cum structura, & cum dote totaliter pereunte. Quamvis autem dictos titulos, ex quibus sibi aliquis ad-

fruit jus patronatus per ordinarios probatio-
num à jure approbato modo probare oportet,
& regulariter sufficiat; si tamen integra
Communitas aut Magnates, jurisdictionem
temporalem in tali loco beneficii obtinentes,
vel alias valde potentes, qui possunt esse sus-
pecti de violenta aut injusta usurpatione hujus
juris, illud prædant, probare tenentur (si ca-
men agant contra ipsam Ecclesiam & ex præ-
sumptione, ac Laici sint) possessionem imme-
morialem, & continuatam 50. saltem annis præ-
sentationes, quæ omnes effectum fortitæ sint,
per authenticas scripturas. Trid. c. 9. cit. Pars
2. Assertionis per se claret ex suprema Pontifi-
cis potestate in Ecclesiis & jura spiritualia, qui
pro in Ecclesiis alias liberæ potest adoptare pa-
tronum, ut ab eo melius defendatur: sic Prin-
cipes Sæculares multos jus patronatus in Ec-
clesiis Cathedralibus & Dignitatibus fuisse
consecutos, haud improbabilis est suspicio.
Pars 3. sumitur ex Trid. lo. cit. item ex c. 26. de
V. S. l. 3. §. fin. ff. de aqua quotid. vi quorum
præscriptio immemorialis habetur loco tituli
probat, qui hodie post Trid. lo. cit. §. 14. c.
12. ubi omnes patronatus annullavit, non e-
manantes ex fundatione &c. in hac materia
non potest esse alius, quàm fundatio, vel con-
structio, vel dotatio Ecclesiæ, cujus præsum-
ptionem fortissimam inducit tempus imme-
moriale. Minoris temporis præscriptio, nisi
immemorialis, vel 40. annorum cum titulo,
non sufficit. juxta c. 9. cit. Tridentini, & alias
Præscriptionum contra Ecclesiam leges, præ-
scribenti resistentes.

- 23 Oppones 1. Si acquiritur generaliter jus pa-
tronatus ex fundatione &c. etiam acquireretur
ex fundatione Ecclesiæ Conventualis, vel Col-
legiatæ, seu in qua plures Clerici, vel Regula-
res vel Sæculares, commune sigillum habentes,
constituunt unum Collegium, sive tan-
quam membra unum Corpus, sub Prælo tan-
quam capite, qui etiam in foro externo jurisdi-
ctionem in dictos Clericos obtinet: sed hoc est
falsum; quia tales Ecclesiæ sunt Electivæ, nec
Prælatus per præsentationem, sed per electio-
nem constituitur; imò si Laicus fundet talem
Ecclesiam, is ne quidem in limine fundationis
sibi ac suis hæredibus reservare potest jus co-
elligendi Prælatum, cum sit incapax juris eligen-
di. per c. 51. de Elect. ergo. 2. Si ad jus patro-
natus acquirendum sufficiunt singuli tituli fun-
dationis, constructionis, dotationis disjuncti-
vè, poterunt esse plures Patroni ejusdem be-
neficii: atqui hoc est incongruens; sic enim
unus fortè præsentabit Titium, alter Cajum,
tertius Sempronium: ergo. 3. Fundatores &c.
Ecclesiarum solent sibi expressè jus patrona-
tus reservare: ergo ipsis non competit ipso
jure & absque speciali reservatione; quod e-
nim tacitè inest, frustra exprimitur. l. 12. ff. de
Condit. Instit. §. ad 1. Licet ex fundatione Ec-
clesiæ Collegiatæ vel Conventualis non acqui-
ri possit jus patronatus quoad facultatem
præsentandi, posset tamen quoad jus præce-
dendi & alios effectus. Dein N. Min. si quidem
etiam Laicus in fundatione talis Ecclesiæ cum
consensu Episcopi reservare sibi jus præsentan-

di Prælatum, qui aliàs de jure deberet eligi
mittitur: quo casu non magis absurdum est,
præsentare Prælatum, quàm si Principes sa-
culares ex privilegio Apostolico, vel Præscrip-
tione, nominent Episcopos. Ad 2. N. iterum
si enim plures sunt Patroni, possunt vel mu-
re vices, ut prima vice præsentet fundator,
cundâ constructor, tertiâ dotator: vel si
nes semper præsentare velint, prævalent,
quem plura conspiraverint vota juxta dicta
7. Si fortè plures concurrerint ad Ecclesiam
ædificandam, vel dotandam, omnes, qui ad
dificationem concurrerunt, habebunt tam
tantum vocem, uti & qui ad dotandam, si
mul adsit fundans &c. si verò unus ædificet
& fundasset simul, alius verò dotasset, præ-
tangan ex duplici capite patrono compe-
rent duo vota, posteriori unum. P. V. b.
h. n. 36. Ad 3. dist. Ant. solent sibi reservare
majori cautela, sicut ementes cavere
Etione, licet venditor ex juris dispositione
teneatur ad eversionem. C. Ant. ex necessitate
N. Ant. & Conf.

Dico 3. Jus patronatus, jam semel legibus
acquisitum, transfertur in alios 1. Hæredibus
successione. c. 1. 3. §. Clem. 2. h. t. qui ergo in
reditate succedit habenti jus patronatus, in
isto succedit: si plures sint hæredes, ad omnes
& singulos devolvitur indivisum, quamdiu
reditas manet indivisa; ea autem inter hæ-
des divisâ cedit illi tantum, cui obvenit res:
jus patronatus annexum est. Si jus patronatus
sit reale, & in tali re usufructum alicui con-
tuit testator, non ad hæredes, sed ad usufructu-
arium, quamdiu durat usufructus, debet
tur, eo autem cessante primum ad hæredes.
Donatione. c. 8. 14. eod. at, si jus patronatus
sonale donetur Laico, vel Clerico quidem
compatrono, sed ut personæ privatæ, non
cum consensu Episcopi, ut argumentum con-
trario defumitur ex c. un. eod. in 6. ubi prius
corrigitur c. 17. eod. X. ubi requirebatur con-
sensus Episcopi etiam in casu, quo patronatus
fuisse donatus communitati Ecclesiasticæ
Religiosæ. Si Ecclesia ipsa vellet alicui donare
jus patronatus, opus haberet solennitatem
ad alienationem rerum immobilium & jura
stabilium de jure requisitis. Si verò privata
donare illud alteri velit, debet ipse primus
quisivisse ex propriis bonis, non ab alio per suc-
cessionem; si enim haberet per successionem,
deberet iterum relinquere ijs, qui habent jus
succedendi in ejus bonis. 3. Permutatione. c.
40. caus. 16. q. 7. sed non nisi cum alia re vel
re spirituali, & si jus patronatus sit personale,
interveniente consensu Episcopi, saltem
transferatur in Laicum, vel Clericum privati-
si verò sit reale, cum alia re temporali accessi-
riè permutari potest, modò non veniat in alie-
nationem cum re temporali, & pro dicto jure
non petatur aliquid temporale; id enim non
Simoniacum. 4. Venditione, si sit reale, & pro
illud non exigatur majus pretium: nec de
debet fieri specialis conventio, aut mentio
junctivè; licet sine Simonia possit fieri mentio
illius declarativè, ut emptor rei, cui assignatur

est, sciat, & forte alliciatu indè ad rem prom-
pissimè emendam. Sumitur ex *can. cit.* § c. 7. b.
i. Si verò jus patronatus, etiam reale, veniret
in contractum, vel propter illud augeretur
pretium, committeretur Simonia, & anitte-
retur ipso facto, Ecclesiæque evaderet libera
ex patronata, ac insuper contrahentes, si fo-
rent personæ privatæ, essent excommunican-
di, si autem communitates, supponendæ inter-
dicto. *Trid. s. 25. c. 9. cit.* pretium verò appli-
candum Ecclesiæ, quæ per talem venditionem
passa est injuriam. *Abb. in cap. 16. cit. num. 3.*
Vivian. & alii. Ceterum, si vendatur res, v. g.
caltum, vel universitas bonorum, cuius jus pa-
tronus est annexum, non rectè & propriè di-
citur vendi ipsum hoc jus, sed transire cum re in
alium. Oppones: jus patronatus etiam perso-
nale transit ad hæredem per successionem hæ-
reditariam: ergo etiam jus patronatus perso-
nale, & non tantum reale, transibit ad empto-
rem universitatis bonorum. *§. N. Conf. §. pa-*
tri. nam hæres repræsentat ipsam personam
defuncti, acque succedit in omnia hujus jura,
et non specialiter annexa sint rebus hæredi-
tariis, non ita emptor. Adde, quod Jus Cano-
nicum specialiter itaaverit, ut jus patronatus
etiam personale transeat cum hæreditate, non
verò, ut cum universitate rerum vendita. *§.*
Prescriptione, siue ea currat contra privatos, si-
contra communitates, vel Ecclesias, modò
addebita requisita & tempus, quod jura di-
versim præscribunt pro diversitate illorum,
contra quos currit. Nec obstat, quod præscri-
ptionis sit laicus, quia capaces possidendi jus pa-
tronatus a jure redditus sunt generaliter omnes
laici, ut diximus *n. 20.*
Quæres 1. An jus patronatus reale transfe-
ratur per locationem prædij, cui est annexum,
in conductorem? *2.* An per emphyteuticatio-
nem in emphyteutam? *3.* An per infeudatio-
nem in vasallum? *4.* An per oppignorationem
sive hypothecationem in creditorem? *5.* An
per confiscationem bonorum in fiscum? *§.* Ad
1. affirmativè, saltem si locatio fiat ad tempus
longum; quia talis conductor habetur pro pos-
sessore. *l. 1. §. 3. ff. de superficie.* ad possessorem
autem regulariter pertinent omnes fructus,
quos inter etiam censetur patronatus. Si loca-
tio est ad tempus modicum, h. e. decennid mi-
nus, negant valde multi, eò quod per illam cõ-
ductor non possessionem, sed meram deten-
tionem rei locatæ consequatur. Sed alii non
pauci cum *Barb. in c. 7. b. l. n. 4.* etiam huic cõ-
ductori tribuunt jus præsentandi, idque defu-
munt ex *c. 7. cit.* ubi locatio videtur fuisse ad
tempus modicum, quia facta est à Monasterio
sine solennitatibus; & ex hac ratione, quia et-
iam in locatione ad tempus breve transfertur
in conductorem jus percipiendi fructus pro
tempore locationis, consequenter & exerciti-
um juris patronatus, utpote accessorium fru-
ctibus. *§. ad 2. & 3. iterum affirmativè.* per
c. 7. cit. quia in emphyteutam & vasallum non
modò possessio, sed etiam dominium utile rei,
cui annexum esse ponitur jus patronatus, trans-
fertur. *§. ad 4. negativè.* per *c. 18. de sent. §. re*

jud. quia creditori nec dominium nec posses-
sio nec usus pignoris regulariter competit; sed
nuda detentio pro securitate crediti: cum igitur
fructus rei oppignoratæ debeant vel compu-
tari in sortem, vel restitui debitori, præsen-
tatio autem, quæ est quasi fructus juris patro-
natus, neque computari possit in sortem, utpo-
te aliquid spiritali annexum, neque restitui,
cum semel in beneficio institutus nequeat re-
moveri; præsentatio debet competere debi-
tori, non creditori pignus vel hypothecam
detinenti. *§. ad 5. affirmativè.* Si verò jus pa-
tronatus foret personale, & res patroni infer-
rentur fisco, non amitteretur per confiscatio-
nem, sed maneret penes delinquentem, donec
per Judicem Ecclesiasticum eo privaretur tan-
quam indignus: post sententiam privatoriam
verò non transit ad fiscum, sed vel omnino ex-
tinguitur, & Ecclesia fit libera, si sit hæredita-
rium, vel transit ad proximos consanguineos,
si sit gentilitium.

Dico 4. Jus Patronatus amittitur ex delicto 26

1. Si Patronus fiat apostata à tota fide Chri-
stiana. Quid autem Juris sit, si fiat Hæreticus,
vel fautor eorum, colliges ex dictis *n. 21. supra.*
2. Si committat crimen læsæ Majestatis, proditi-
onis patriæ, vel aliud enorme, inducens con-
fiscationem bonorum, quibus annexum est jus
patronatus: si verò hoc jus personale sit, acce-
dente sententia privatoria. 3. Si Rectorem,
vel alium Clericum suæ Ecclesiæ patronatæ,
occidat aut mutilet per se vel per alium. *c. 12.*
de pœnis. 4. Si se ingerat in perceptione fru-
ctuum beneficii patronati, eos vel in proprium
usum convertendo, vel impediendo, ne ad Be-
neficiatum perveniant. *Trid. c. 9. cit. s. 22. c. 11.*
de ref. Denique 5. Si jus patronatus vendere,
vel alio illicito modo contra sanctiones Cano-
nicas in alium transferre præsumat. *Trid. c. 9.*
sæpius cit. v. ne dictum jus. Notandum autem,
quod solus delinquens, non compatri inno-
centes, nec ejus successores, si à fundatore spe-
cialiter vocati sint, amittat; item quod non a-
mittat probabilibus ante sententiâ declaratori-
am criminis, licet Jus dicat amitti ipso facto.
per ea, quæ trademus ad *Tit. de Pœnis in lib. V.*
n. 9. 10.

Sine delicto Patroni amittitur, vel potius ex-
tinguitur jus patronatus. 1. Totali destru-
ctione Ecclesiæ, vel totali interitu dotis respec-
tu dotantis. 2. Extinctione familiæ, pro qua
tantum fuit institutum, & reservatum. 3. Vo-
luntaria cessione, expressâ, vel tacitâ, ut si Ec-
clesiam patronatam patiatur patronus con-
verti in Collegiatam vel Conventualem abs-
que sui juris reservatione. 4. Unione accesso-
ria Ecclesiæ vel Beneficii patronati cum alia
Ecclesia vel Beneficio, vel Monasterio, cum
consensu patroni, sibi suum jus non reservan-
tis, factâ. *arg. c. 8. de constit.* quia sic unita cen-
setur extincta. 5. Non-usu per longum tem-
pus, quo inducitur de jure præscriptio priva-
tiva, intervenientibus interea saltem duabus
collationibus liberis: idem à fortiori est de usu
contrario positivo. 6. Suppressione, per quam
Papa aufert jus patronatus, uti absolute potest;

Pppp 3

quam-

quamvis absque justa causa nec soleat, nec licet possit; neque censeatur auferre vel derogare illi per reservationem beneficii, nisi clare exprimat, si patronatus sit Laicus, originem habens ex fundatione, constructione, vel dotatione Ecclesiae, uti DD. passim notant.

- 27 Quæres adhuc, quis sit Judex competens in causa juris patronatus? R. Solus Ecclesiasticus, si moveatur quæstio Juris, & agatur in Petitório, ut si quæretur, an, & cui competat jus patronatus, an legitime acquisitum, translatum, amissum, an, quando, quoties, & quis præsentandus sit ad beneficium. Item si reus conventus sit persona vel communitas Ecclesiastica. Clarent hæc ex c. 3. de Judic. & ex dictis ad Tit. de Foro Compet. lib. II. Si verò moveatur quæstio meri facti, v. g. an, quando, quoties sit facta præsentatio, vel à quo: aut agatur in mero Possessorio, ac nulla involvatur quæstio Juris (si tamen id sit possibile) v. g. quis in possessione fuerit, an in ea turbatus &c. est mixti fori, ut etiam Laicus possit esse Judex, sed juxta nos potius vi consuetudinis, & auctoritatis Doctorum, quam Juris. per ea, quæ tradidi ad cit. Tit. n. 46. seq. Si Judex Sæcularis ferat sententiam confiscationis bonorum propter delictum, dubium est, an per eam amittatur jus patronatus illis annexum. Mihi videtur, per eam amitti quidem, sed indirectè tantum & accessoriè, ut loquitur Sanch. Moral. l. 2. c. 19. n. 10. Oppones 1. In can. 31. caus. 16. q. 7. dicitur, quòd in causa juris patronatus adeundus sit Rex. 2. In c. 41. de testib. refertur, eandem causam fuisse cognitam à Judice Sabinenfi, qui fuit Sæcularis. 3. Jus patronatus de Jure etiam competit Laicis: ergo etiam de illo cognoscere & pronuntiare. R. ad 1. dicitur adeundus esse Rex tanquam Advocatus Ecclesiae, ut extrajudicialiter ab ea damnum avertat, non tanquam Judex. Ad 2. Ille Judex Sabinenfis fuit Vicarius Episcopi Sabinenfis, Romæ degentis, adeoque Ecclesiasticus. Ad 3. N. Conf. ad obtinendum & possidendum jus patronatus generale habent privilegium Laici, non verò ad judicandum super eo.

Occasione Juris patronatus, cum Titulus de ijs non existet, & sint eidem Juri valde affines, 28 Quæres 1. Quid sint Primæ Preces Imperatoris? R. Sunt jus nominandi personam de Jure Communi & vi fundationis idoneam, ab Ordinario, vel alio, ad quem collatio pertinet, ad Beneficia vacantia, vel vacatura in Ecclesiis Romano-Germanici Imperii, intra mensem admittendam, privilegio Pontificis Imperatori, vel Regi Romanorum, recens electo concessum. Vocantur Preces, quia Imperator, vel Rex Romanorum, non ipse confert hujusmodi Beneficia, sed tantum conferri petit personæ à se nominatæ; cui tamen petitioni, si Precista, seu nominatus ab Imperatore, sit persona habilis, & intra mensem à notitia vacationis Beneficii numerandum collatori insinuet suam nominationem à se acceptatam, collator deferre tenetur. Dicuntur Primæ, quia sunt prima petitio, eaque unica, & non iteranda, in una eademque Ecclesia: vel etiam Primariæ, quia hæc petitio præferenda est cuique

alteri nominationi, præsentationi, collationi &c. quæ etiam est invalida, si addit nominatus ab Imperatore; quem in finem, ut nempe preces certiores fortiantur effectum, Papa concedit Imperatori, ut in Ecclesiis, in quibus nominat, constituat executores, in dignitate clesiastica, vel Canonicali Cathedrali potest, qui auctoritate Ecclesiastica possint se opponentes compescere. Habent originem sed, ut omnes Catholici contra Hæreticos scriptores, qui in hac materia nullius sit auctoritatis, ex indulto, gratia, & concessione Apostolicæ, licet sit usus antiquissimus, videtur ex indulto Pontificio, quod Rudolpho anno 1273. ex Comite Habsburgico in Imperatorem electo, concessum est, & se retinet antiquam consuetudinem, quâ à Pontifice hoc privilegium est indultum.

Quæres 2. Quousque se extendant præces? R. Generaliter ad omnia beneficia vel sine cura, simplicia & duplicia, Dignitates, Personatus, Canoniciatus &c. non obstat, quòd Pontifici reservata sint, vel alterius subjuncta, nec obstante jure patronatus clesiastici penes alium residente, neque tam ut vocant, neque devolutione ad inferiorem Pontifice factâ, neque resignatione liberæ manus Ordinarii. Vid. Indultum Primarium cum à Paulo V. concessum Ferdinando III. Chokier ad dict. Indult. Intellige hæc de tantum beneficio ex dictis, & una vice, in una eademque Ecclesia, non de omnibus, vel pluribus. Primis tamen Precibus non subjacent Dignitates Pontificales, quæ vi Concordatarum in Germania sunt liberæ electionis. Dignitates Pontificalibus proximæ in Cathedralibus, Principales seu primæ in Collegiatis, & alia beneficia, quæ in Extrav. Adm. men 13. de Præb. int. Comm. relevantur Pontifici. 3. Abbatia, & Prælatuæ Monasteriorum, ac beneficia ex natura sua Regularia. 4. Beneficia ad Sedem Apostolicam legitime devoluta. 5. Beneficia ex causa permutationis, vel favore tertij, coram Ordinario resignata. 6. Litigiosa lite adhuc pendente. 7. Quæ sunt juris patronatus Laici, vel Mixti. 8. Monachalia, seu quando collator hoc unum tantum beneficium conferre potest: imò collatores, nisi habeant jus conferendi saltem quatuor beneficia in Imperio Romano, non tenentur remittere Preces Imperiales. 9. Manualia, & annuum revocabilia, Vicariæ temporales, Pensiones non datæ in titulum. 10. Perpetua incorporata Mensæ Episcopali, Collegio Ecclesiæ, Dignitati &c. Indult. cit. & ibi Chokier, Conrad. Oligenius in Dissertatione de Primariis Precibus, edita Friburgi Brisgoie anno 1707. prima pagina asserit, Leuren. la Croix, Engel. P. Schmalzgrueber ad Tit. de Præb. à n. 249. Porro Imperator, postquam unum nominavit ad beneficium, variare potest addendo secundum, vel tertium &c. & revocare primum, modo res adhuc sit integra. Chokier, Hermes, Leuren. &c. ratio petitur tum inde, quia Imperator censetur sibi reservasse hoc jus, nec admittere per nominationem unius, tum ex eo, quia

nomiatus non acquirit jus in beneficio, sed tantum implorandi officium Executoris, ut si bi provideat de beneficio, vel potius provide- ri faciat, cum probabilis non ad Executorem, quem constituit Imperator, sed ad ordinarium Collatorem provisio pertineat. Chokier & alij. Quæ opponi possunt, vide apud P. Schmalz- groeber ad tit. de Prob. n. 366. Utrum verò Im- perator Primis Precibus uti & præsentare ad beneficia possit absque speciali indulto Ponti- ficis & assensu peculiari de novo obtento, lis est inter Doctores, de qua videatur Oligenius lo- cit. ubi multis probat necessitatem specialis indulti.

TITULUS XXXIX.

De Censibus, Exactionibus, & Procu- rationibus.

SUMMARIUM.

1. Censibus quid & quotuplex.
2. 3. Exactiones, & Procuraciones quid &c.
4. An Principes sæculares tributa subditis,
5. 6. Et censibus imponere Ecclesijs & Beneficijs Episcopi possint.
7. 8. An, quomodo, & quando Cathedralium,
9. Et subsidium Charitativum.
10. Quam obligentur ad Procuraciones.

Quendum 1. Censibus, Exactiones, & Procu- rationes esse Ecclesiasticarum & Beneficiorum onera, sicut Jus Patronatus, imò magis, de quo in Tit. præced. Per Censum verò genericè sum- ptum intelligitur omne id, quod in certa quan- titate annuatim præstatur alteri: sub qua ra- tione etiam comprehendit Tributa. Quare et- iam de his breviter aliquid dicendi aniam arri- piemus. Quatenus verò census denotat partem fructuum, quos aliquis emit ex re vel industria alterius sibi quot annis solvendos. in conside- rationem venit ad Tit. de Usuris. Hoc loco si- gnificat pensionem annuam ex proventibus Eccle- siasticis solvendam vel Episcopis in signum subje- ctionis, vel Patronis aut aliis ex justa causa & cum auctoritate Episcoporum. Differt ab Ex- actionibus, quod hæc sint pensiones extraordina- riæ, quæ à plurimis collectæ appellantur: census autem (uti & tributa) sint pensiones ordina- riæ, statæ, & singulis annis solvendæ. Dividi- tur Censibus in antiquum & novum. Antiquus vocatur, qui statim initio & tempore fundatio- nis est Ecclesiæ impositus velut onus reale, vel debetur ipso Jure. Novus, qui primum ex post- facto imponitur ab homine. Uterque vel est Perpetuus, vel Temporalis seu ad certos annos durat. Antiqui præcipua species, de Jure debita, est Cathedralium, quod ex redditibus Ec- clesiæ singulis annis solvendum est Episcopo partim in signum subjectionis, partim in hono- rem Ecclesiæ Cathedralis. Spectato Jure scri- pto non debet excedere duos solidos, seu au- reos, can. 1. caus. 10. q. 3. & confunditur cum Synodatico c. 16. de offic. Ord. eo quod olim in Synodis Diocesanas solvi consueverit.

Sc. 2. per Exactiones genericè acceptas intel- ligi omne id, quod Principes vel Superiores,

Sæculares aut Ecclesiastici, à subditis exigunt extra ordinem, ut sunt collectæ, stauræ, con- tributiones, tallia, pedagia, quidagia, vectigalia &c. c. 5. & 6. §. 2. b. t. Sed hoc loco significant pensionem, quæ extraordinariè ab Episcopis ex justa causa exigitur de redditibus Ecclesiasticis. c. 6. §. 2. cit. cujus præcipua species est Subsidium charita- tivum, seu pensio moderata, quæ ex justa & manifesta causa postulat ab Episcopo ex re- ditibus Ecclesiasticis cum charitate (licet sol- venda ex obligatione) & à subditis præstatur cum charitate erga suum Pastorem. arg. c. 18. in fin. b. t. c. 6. §. c. 16. cit. Appellari etiam potest Donum gratuitum. Contributio illa, quam Tridentinum j. 23. c. 18. de Ref. solvi præcipit ad exactionem & determinationem Episcoporum in conservationem Seminarij (quod in qua- vis Diocesi vult erigi, si nempe non aliunde sit provisum per Academijs & Gymnasia, in quo Juvenes ad Statum Clericalem aspirantes in litteris, moribus, & disciplina Ecclesiastica bene instruantur) ab omnibus totius Diocesis be- neficiis, locis pijs, & Monasterijs non Mendi- cantium, non habentibus tale Seminarium a- ctu, potius ad Censum pertinet, quatenus singu- lis annis præstanda est; licet ad Exactiones re- ferri possit, quatenus non stabiliter debetur; quia Tridentinum tamdiu duntaxat eam per- mittit, donec Seminarium sufficienter sit fun- datum.

Sc. 3. Procuraciones in præsentem non esse aliud, quam necessarios sumptus ac expensas, quibus Episcopi, vel alij illorum loco, actualiter visi- tantes Diocesim vel Ecclesias indigent pro su- stentatione competentem. arg. c. 23. b. t. Trid. f. 24. c. 3. de ref. Sulentatio hæc comprehendit victum & habitationem visitatoris honestique comitatus, atque eorum necessariorum. Debet esse moderata, ne Ecclesiæ nimium gra- ventur. Debetur toties, quoties instituitur vi- sitatio, modò hæc intra annum non fiat ultra binas vices, non obstante, quod Episcopus &c. aliunde habeat largos redditus; quia nemo te- netur suis stipendijs laborare in alienam utili- tatem. Debita foret etiam Legatis Sedis Apo- stolicæ transeuntibus: sed hodie per usum vi- detur esse abrogata. Olim debebant victua- lia dari in natura: hodie verò Trid. loc. cit. per- misit eorum loco accipere pecunias. Si Visi- tator, Notarius, comes, vel famulus aliquis ipsius accipiat munus ex causa vel occasione visitationis etiam gratis oblatum, peccat, & intra mensem tenetur restituere in duplo. c. 23. b. t. c. 2. eodem in 6. Trid. loc. cit. Visitatori non licet subsistere extra casum necessitatis in eadem Ecclesia ultra unum diem, neque ultra unam procuracionem accipere uno die, licet plures visitet Ecclesias, & si commodè possit, visitare debeat uno die; quæ proin sumptus inter se partientur, ut nimirum quam minimè graventur. c. 23. cit. c. 3. eod. in 6.

Dico 1. Tributa imponere Laicis possunt 4 Principes & Magistratus Sæculares, qui in suo territorio Superiorem non recognoscunt, & inferiores etiam Principes, Status, ac Civita- tes, quibus hæc potestas à supremo Principe